

2017-05-31

Statnett SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

yngvild.pernell@statnett.no

Høringsinnspill til Nettutviklingsplan 2017

Innledning

IndustriEl AS er eid av åtte selskaper innenfor elintensiv industri og arbeider med spørsmål knyttet til kraftmarked, nettleie, verdiskaping, rammebetingelser og konkurranseevne.

IndustriEl ønsker med dette å benytte Statnetts invitasjon til høringsinnspill til Nettutviklingsplan 2017.

Våre innspill og kommentarer konsentrerer seg om noen få spørsmål av spesiell betydning for SFHB-bedrifter. Vi har i tillegg noen spørsmål knyttet til investeringsnivået og den markeds- og behovsforståelsen nettutviklingsplanen bygger på. Innspillene og kommentarene er også relevante i forbindelse med Statnetts Systemdrifts- og markedsutviklingsplan og spesielt i forbindelse med fastsettelsen av tariff for SFHB-bedrifter.

NUP 2017 – Hva er viktig for SFHB-bedrifter?

Nettutviklingsplanen gir en god oversikt over eksisterende og nye nettutviklingsprosjekter, og over prosjektenes begrunnelse. Det siste er en vesentlig forbedring fra NUP 2015, og gjør det enklere både å vurdere de enkelte prosjektenes nytte og lønnsomhet og unngå at kostnader blir belastet feil.

Det er en observasjon at Statnetts investeringer og derved inntektsramme har økt meget sterkt i løpet av få år. Slik vi leser NUP 2017, er det få av Statnetts prosjekter som utløses av tradisjonell elintensiv industri. De viktigste utløsende faktorene oppgis å være ny kraftproduksjon, forsterkning av det innenlandske nettet pga utlandsforbindelser, elektrifisering i forbindelse med offshorevirksomhet mv.

Statnett har definert SFHB-bedrifter som et eget tariffområde i sentralnettet og har fastsatt en nettmessig begrunnet tariff. Det er industrien tilfreds med. Men modellen ivaretar bare hensynet til kostnadsansvarligheten ved et gitt kostnadsnivå. Når kostnadene øker, slik NUP 2017 redegjør for, øker også industriens kostnader, selv om det skyldes tiltak som ikke er utløst av industrien. Modellen kan komme i konflikt med det grunnleggende kravet i EØS om at tariffene skal være «*cost reflective*».

Det er derfor et hovedanliggende for elintensiv industri at den kostnadsansvarligheten som dokumenteres i NUP 2017 følges opp tariffmessig. Industrien er priselastisk og kan ikke videreføre økte nettkostnader i markedet. Problemet illustreres av Statnetts drøftingsgrunnlag for Tariff 2018, hvor tariffsatsen er forventet å øke fra kr 200/kW i 2015 til kr 550 kr/kW i 2020.

Selv om det faller utenfor det som direkte tas opp i Nettutviklingsplanen, er det naturlig å nevne at dagens SFHB-regime heller ikke sikrer likebehandling blant bedriftene. Det gjelder både den 1/3 som i dag er sentralnettskunder og de 2/3 som er regionalnettskunder, og det gjelder både innad i og mellom gruppene. For de fleste regionalnettskundene er det i realiteten lite eller ingenting som skiller dem fra bedrifter som er direkte kunder i sentralnettet. Likevel må de ofte også bære kostnader i regionalnettet som de ikke er ansvarlig for. Problemet kan bli forsterket ved overgang til to nettnivåer i Norge.

Det betyr at Statnett i utgangspunktet ikke har full kontroll på de nettmessige hensynene Statnett selv legger vekt på når det gjelder SFHB-bedrifter. NUP 2017 gir et godt grunnlag når det gjelder etablering av et regime med likebehandling. IndustriEl mener at Statnett har, og må ha, en nøkkelrolle i dette.

Investeringsomfang og driftskostnader

I NUP 2017 redegjøres det for at forventet investeringsnivå for dagens portefølje ligger på 40-50 mrd kroner de neste fem årene, for deretter å synke. Vi har ikke grunnlag for å bestride dette. Tilsvarende ble imidlertid uttalt i forbindelse med NUP 2013, NUP 2015 og OIP 2016. Utviklingen/tidsforskyvningen krever en forklaring utover det vi finner i NUP 2017. Det understreker også behovet for å drøfte kostnadsansvarlighet og lønnsomhet i de prosjektene som utløser investeringene.

I NUP 2017 understrekes det at Statnett legger stor vekt på å «*reducere enhetskostnadene for nye anlegg*», «*utnytte eksisterende og planlagt nettkapasitet bedre*» og «*bygge riktige prosjekter til riktig tid*». Vi har i utgangspunktet ingen grunn til å si at dette ikke er tilfellet. Men det er vanskelig å finne resultatene igjen i tallene i NUP 2017. Et flertall av prosjektene synes å ha fått økt sitt kostnadsanslag, trass i Statnetts fokus på kostnader. Når det gjelder driftskostnader, registrerer vi at ifølge den internasjonale benchmarkinganalysen, øker Statnetts kostnader raskere enn andre TSOers kostnader.

Markedsanalysen

I forbindelse med NUP 2017 har Statnett foretatt markedsanalyser, samfunnsøkonomiske analyser og ulike systemanalyser. I flere av disse analysene vurderer Statnett den fremtidige utviklingen knyttet til forbruk, produksjon, utveksling, priser på ulike brenslers og CO2 etc. Det at Statnett publiserer sine analyser er viktig og nyttig.

Det er ikke mulig å fri seg fra inntrykket av at Statnetts analyser legger mer vekt på trender/utviklingstrekk som underbygger behovet for å bygge mer nett, og mindre vekt på det som taler for redusert behov for nett, som distribuert produksjon, batterier og annen lagring, hydrogen, bedre koordinering på tvers av nettnivåer, sluttbrukerfleksibilitet mm. Dette er viktig, siden nettkostnadene i stor grad er faste når investeringene er foretatt.

Det er også en svakhet ved Statnetts analyser at det er vanskelig å skille mellom det som er datum og premiss og det som er analyse og konsekvens. Det gjelder ikke minst i forbindelse med vurderingen av Norges rolle i Europa. Hva *må* Norge gjøre? Hva *kan* Norge gjøre? Hva *bør* Norge gjøre? Og hva *betyr* svarene konkret for nettutbyggingen?

Hva betyr det for eksempel når økt selvforsyning synes å være første prioritet i praktisk talt alle land i Europa? Eksempel: Statnett drøfter og legger stor vekt på konsekvensene av at det i Sverige er besluttet å utvikle tre atomreaktorer, kanskje flere på mellomlang sikt. Men drøfter ikke hva som ligger i at den svenske, tverrpolitiske energioverenskomsten legger til grunn at Sverige ikke bare kommer til å, men *skal* være nettoeksportør av kraft også på lang sikt. Eller at Danmark, som for få år siden gjerne kom i eksportsituasjon ved vindhastigheter på 10 – 12 m/sekund, nå ofte blir nettoeksportør ved 7 – 8 m/sekund. Eller at Tyskland de siste årene har økt sin nettoeksport betydelig. Det lett å tenke at det er en sammenheng mellom denne utviklingen og Statnetts erkjennelse av at kabelinvesteringene ikke vil betale seg så raskt som antatt.

Vi mener at det ville ha vært nyttig og viktig som beslutningsunderlag om Nettutviklingsplanen i større grad hadde drøftet, ikke bare Norges rolle, men også den økonomiske nytten Norge realistisk kan oppnå i det europeiske kraftmarkedet. Dette er særlig viktig når det politiske ønsket om en viktig rolle for Norge er sterk. Er det norske nettinvesteringsnivået rimelig i relasjon til det Norge kan få tilbake, og hva er risikoen for og betydningen av at land tilpasser seg forskjellig fra det Statnett legger til grunn? Svaret vil kunne ha stor betydning, også for norsk industris vurdering av mulighetene for videreføring av egen og importert kraft.

Vi stiller gjerne opp for en utdyping og drøfting av disse spørsmålene.

Vennlig hilsen
IndustriEl AS

Helge Stanghelle
Styreleder